

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันสถาปัตยกรรมในประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งความเจริญทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมโดยตรง ส่งผลให้งานสถาปัตยกรรมในปัจจุบันมีอาคารหลากหลายประเภทมากขึ้น ซึ่งแตกต่างไปจากในอดีต ที่จำกัดอยู่เฉพาะอาคารประเภท วัด วัง และเรือนไทยเท่านั้น การที่จะสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในปัจจุบัน จึงต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว และยังคงต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องทางสังคม และวัฒนธรรมของประเทศชาติอีกด้วย

ในงานออกแบบสถาปัตยกรรมในปัจจุบันนี้ ได้มีการตื่นตัวและมีความพยายามที่จะสร้างสรรค์รูปแบบที่มีลักษณะไทยที่ได้พัฒนาต่อเนื่องมาจากอดีต เพื่อให้เกิดรูปแบบที่มีความเหมาะสมทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่แปรเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นอาคารประเภทพักอาศัย หรืออาคารสาธารณะประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอาคารประเภทสถาบันที่เกี่ยวกับการศึกษา เช่น อาคารเรียน อาคารพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น อาคารประเภทสถาบันดังกล่าวนี้ เป็นอาคารที่ใช้ในการให้ความรู้ และการศึกษาแก่ประชาชน จึงนับได้ว่าเป็นอาคารที่มีความสำคัญในด้านของการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจทางด้านสังคม และวัฒนธรรมของประเทศชาติ ซึ่งแนวทางในการสร้างสรรค์ลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในปัจจุบันนี้ ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนารูปแบบที่ต่อเนื่องจากอดีต เนื่องจากสถาปัตยกรรมในอดีตไม่ได้สร้างรากฐานขึ้นมาเพื่อรองรับสถาปัตยกรรมในปัจจุบัน การพัฒนารูปแบบที่มีลักษณะไทยจึงต้องอาศัยรูปแบบลักษณะไทยจากอาคารประเภทอื่นที่มีมาแต่ในอดีต ได้แก่ วัด วัง และเรือนไทย ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญในด้านความสัมพันธ์ระหว่างฐานานุกรมกับฐานานุศักดิ์ กล่าวคือ ลักษณะไทยประเพณีใช้ได้เฉพาะกับอาคารทางศาสนา และอาคารที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้น

ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในลักษณะทางกายภาพที่มีรูปแบบลักษณะไทยสมัยใหม่ ของอาคารประเภทสถาบันในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มีการพัฒนารูปแบบที่มีลักษณะไทยจากอดีต ทั้งในลักษณะรูปธรรม และนามธรรม ได้เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร โดยการศึกษาความคิดเห็นจากสถาปนิกผู้ออกแบบ ผู้ใช้สอยอาคาร และสถาปนิกแกนนำ ความคิดเห็นที่ได้จะนำไปสู่การศึกษาเกี่ยวกับการ

ยอมรับลักษณะไทยสมัยใหม่ของกลุ่มสถาปนิกทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไป รวมทั้งการศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่ที่จะเป็น สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในอนาคต ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นดังกล่าวนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบอาคารประเภทสถาบันในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาถึงลักษณะกายภาพที่มีลักษณะไทยสมัยใหม่ของงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบัน จากอาคารที่เลือกศึกษา โดยมุ่งศึกษาถึงลักษณะไทยทั้งลักษณะรูปธรรม และนามธรรม
2. ศึกษาความคิดเห็นของสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารประเภทสถาบัน จากอาคารที่เลือกศึกษา เกี่ยวกับแนวความคิดในการออกแบบลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคารที่ได้ออกแบบ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่ที่จะเป็น สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในอนาคต
3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้สอยอาคาร เกี่ยวกับลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคารประเภทสถาบัน จากอาคารที่เลือกศึกษา
4. ศึกษาความคิดเห็นของสถาปนิกแกนนำ เกี่ยวกับลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคารประเภทสถาบัน จากอาคารที่เลือกศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่ที่จะเป็น สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในอนาคต
5. ศึกษาการยอมรับของกลุ่มสถาปนิกทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคารประเภทสถาบันจากอาคารที่เลือกศึกษา และแนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่ที่จะเป็น สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในอนาคต
6. สรุปผลจากการศึกษาข้างต้น ประกอบด้วยผลการศึกษาดังนี้
 - สรุปลักษณะไทยสมัยใหม่ที่เด่นชัดของอาคารประเภทสถาบัน ที่ได้จากอาคารตัวอย่างที่ทำการศึกษา
 - สรุปแนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่ที่จะเป็น สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในอนาคต
 - เสนอเป็นแนวทางในการออกแบบ และการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันนี้ ได้เลือกศึกษา โดยพิจารณาจากอาคารที่ได้รับรางวัลจากสมาคมสถาปนิกสยาม หรืออาคารที่มีลักษณะไทยเด่นชัด เป็นที่ยอมรับในคุณค่าทางสถาปัตยกรรม และมีการกล่าวถึงในวงการสถาปนิก ซึ่งในปัจจุบันอาคารเหล่านี้ ยังมีจำนวนไม่มากนัก และมีอยู่กระจัดกระจายตามภูมิภาคต่าง ๆ ดังนั้น จึงได้คัดเลือก และศึกษา ลักษณะไทยของอาคารที่มีอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ภาคเหนือ

1. อาคารเรียนคณะนิเทศศาสตร์ และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยโยนก ลำปาง
 - รางวัลชมเชยสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปีพ.ศ. 2537 จากสมาคมสถาปนิกสยาม
2. อาคารอนุรักษ์เทาทูเรียม อ. ศรีสันตลักษ์ จ.สุโขทัย
 - รางวัลยอดเยี่ยมเหรียญทอง สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2533 ของมูลนิธิหม่อมเจ้าโวฒยากร วรวรณ และสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. ศูนย์ข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสันตลักษ์
 - รางวัลชมเชยสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ ประจำปีพ.ศ. 2533 ของมูลนิธิหม่อมเจ้าโวฒยากร วรวรณ และสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. อาคารที่ทำการกรมการศาสนา สถาบันอีสาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. อาคาร 25 ปี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. อาคารที่ทำการสำนักงานชลประทานที่ 4 จ. ขอนแก่น
 - รางวัลชมเชย สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ ประจำปีพ.ศ. 2533 ของมูลนิธิหม่อมเจ้าโวฒยากร วรวรณ

ภาคกลาง

7. อาคารโรงเรียนนานาชาติ กรุงเทพฯ
 - รางวัลดีเด่นสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2535 ของมูลนิธิหม่อมเจ้าโวฒยากร วรวรณ และสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์
 - รางวัลยอดเยี่ยมเหรียญทอง สถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2536 จากสมาคมสถาปนิกสยาม

8. อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อยุรยา

- รางวัลยอดเยี่ยมเหรียญทอง สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2535 ของมูลนิธิหม่อมเจ้าไฉยยากร วรวรรณ และสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาคใต้

9. อาคารพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ ถลาง ภูเก็ต

- รางวัลยอดเยี่ยมเหรียญทอง สถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2530 จากสมาคมสถาปนิกสยาม ฯ

10. อาคารบรรณวิเทศนุเคราะห์แห่งประเทศไทย จก. สนง.ภาคใต้คอนบน

จ.สุราษฎร์ธานี

- รางวัลยอดเยี่ยมเหรียญทอง สถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2532 จากสมาคมสถาปนิกสยาม ฯ

นอกจากการศึกษาลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันนี้แล้ว ยังมีผู้ศึกษาลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทอื่นอีก 2 ท่าน ได้แก่

1. ลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทบ้านพักอาศัย

- ผู้ดำเนินการวิจัย : นาย ประวิช ประทีป

2. ลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทพาณิชยกรรม : โรงแรมและ

สถานตากอากาศ

- ผู้ดำเนินการวิจัย : นาย สุวิทย์ วรรณญาพร

ผลการศึกษาของอาคารแต่ละประเภทดังกล่าวนี้ ก็ได้แสดงอยู่ในภาคผนวกของการวิจัยนี้ด้วย

สมมติฐานของการวิจัย

ในงานออกแบบสถาปัตยกรรมในปัจจุบันนี้ ได้มีการตื่นตัวและมีความพยายามที่จะสร้างสรรค์รูปแบบที่มีลักษณะไทยที่ได้พัฒนาต่อเนื่องมาจากอดีต เพื่อให้เกิดรูปแบบที่มีความเหมาะสมทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ที่แปรเปลี่ยนไป ซึ่งแนวทางในการสร้างสรรค์ลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในปัจจุบันนี้ ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนารูปแบบที่ต่อเนื่องจากอดีต เนื่องจากสถาปัตยกรรมไทยในอดีตไม่เคยมีอาคารประเภทนี้มาก่อน การพัฒนารูปแบบที่มีลักษณะไทยสมัยใหม่จึงต้องอาศัยรูปแบบลักษณะไทยจากอาคารประเภทอื่นที่มีมาแต่ในอดีต สมมติฐานของการศึกษาจึงมีอยู่ว่า ในลักษณะทางกายภาพที่มีรูปแบบลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคารประเภทสถาบันจากอาคารที่เลือกศึกษา มีการอ้างอิงและพัฒนารูปแบบที่มีลักษณะไทยจากในอดีต ทั้งใน

ลักษณะรูปธรรม และนามธรรม รูปแบบที่มีลักษณะไทยเด่นชัด และมีความต่อเนื่องจากอดีต รวมทั้งมีความสอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ บ่อมเป็นที่ยอมรับของกลุ่มสถาปนิกทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไป การศึกษานี้ได้ศึกษาจากลักษณะกายภาพของอาคารประเภทสถาบันที่ได้รับรางวัลจากสมาคมสถาปนิกสยาม ฯ หรือเป็นอาคารที่มีลักษณะไทยเป็นที่ยอมรับในคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ครอบคลุมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่ที่จะเป็นสำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในอนาคต ซึ่งจะสามารถสรุปรูปแบบที่มีลักษณะไทยสมัยใหม่ที่เด่นชัด และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบอาคารประเภทสถาบันต่อไปในอนาคต

ทั้งนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับลักษณะไทยสมัยใหม่ของกลุ่มสถาปนิกทั่วไป บ่อมมีความแตกต่างจากความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป เนื่องจากกลุ่มสถาปนิกทั่วไป เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา และมีประสบการณ์ในวิชาชีพสถาปัตยกรรม ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้รับการศึกษา และไม่มีประสบการณ์ทางด้านสถาปัตยกรรมโดยตรง

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ทำการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการรวบรวมจากงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางและเป็นความรู้ประกอบการศึกษาต่อไป
2. ทำการคัดเลือกอาคารประเภทสถาบันที่ได้รับรางวัลจากสมาคมสถาปนิกสยาม หรืออาคารที่มีลักษณะไทยเด่นชัด เป็นที่ยอมรับในคุณค่าทางสถาปัตยกรรม จำนวน 10 อาคาร
3. ศึกษาข้อมูล โดยทำการสำรวจและวิเคราะห์ลักษณะกายภาพของอาคารตัวอย่างที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคาร ทั้งลักษณะรูปธรรม และนามธรรม พร้อมกับบันทึกภาพถ่ายหรือเขียนเป็นภาพแสดง
4. ศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
 - 4.1 ทำการสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 10 ท่าน เกี่ยวกับแนวความคิดในการออกแบบ ความคิดเห็นที่มีต่อลักษณะไทยของอาคารที่ได้ออกแบบไว้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่ที่จะเป็นของอาคารประเภทสถาบันในอนาคต
 - 4.2 ทำการสัมภาษณ์ผู้ใช้สอยอาคารตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 10 ท่าน โดยเลือกศึกษาเฉพาะบุคคลในระดับผู้บริหาร เช่น ผู้อำนวยการ หรือผู้จัดการ เป็นต้น ทั้งนี้ ได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคารประเภทสถาบันจากอาคารตัวอย่างที่ศึกษา
 - 4.3 ทำการสัมภาษณ์สถาปนิกแกนนำ จำนวน 10 ท่าน โดยเลือกศึกษาจากบุคคลที่มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- เป็นคณะกรรมการตัดสินให้รางวัลผลงานทางสถาปัตยกรรมดีเด่นของสมาคมสถาปนิกสยามจากอาคารที่เลือกศึกษา
- เป็นผู้ที่เคยเขียนหนังสือ หรือเขียนบทความในวารสารที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมไทย หรือเคยทำการวิจัยเกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรมไทย
- เป็นผู้ที่เคยมีผลงานการออกแบบงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบัน

ทั้งนี้ ได้สัมภาษณ์สถาปนิกแกนนำเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคารประเภทสถาบันจากอาคารตัวอย่างที่ศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในอนาคต

5. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

5.1 ทำการวิเคราะห์ลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคารตัวอย่างที่ได้จากการศึกษาดังนี้

5.1.1 ทำการวิเคราะห์ลักษณะไทยสมัยใหม่ที่ได้จากการไปสำรวจลักษณะกายภาพของอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

5.1.2 ทำการวิเคราะห์ลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคารตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลดังต่อไปนี้

- ก. กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบ
- ข. กลุ่มผู้ใช้สอยอาคาร
- ค. กลุ่มสถาปนิกแกนนำ

5.2 ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันที่ได้จากการสัมภาษณ์

- ก. กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบ
- ข. กลุ่มสถาปนิกแกนนำ

6. สรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถามสำหรับกลุ่มสถาปนิกทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับ

- ก. การยอมรับลักษณะไทยสมัยใหม่ที่เด่นชัดของอาคารประเภทสถาบันจากอาคารตัวอย่างที่ศึกษา
- ข. แนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่ที่จะควรจะเป็นสำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในอนาคต

7. การสร้างแบบสอบถาม

7.1 จัดทำแบบสอบถามขั้นต้น และนำไปทดสอบใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ

ก. กลุ่มสถาปนิกทั่วไป

ข. กลุ่มบุคคลทั่วไป

ทำการทดสอบจำนวน 2 ครั้ง (test-retest) โดยทดลองใช้กลุ่มละ 20 คน จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

7.2 ปรับปรุงแบบสอบถามขั้นสุดท้าย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามได้ง่ายขึ้น

8. ทำการแจกแบบสอบถามตามกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่ม โดยการสุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มจะยึดหลักการกระจายโครงสร้าง หรือลักษณะทางสังคม ซึ่งจะศึกษาอย่างน้อยกลุ่มละ 100 คน

9. ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของทั้ง 2 กลุ่ม ในประเด็นดังนี้

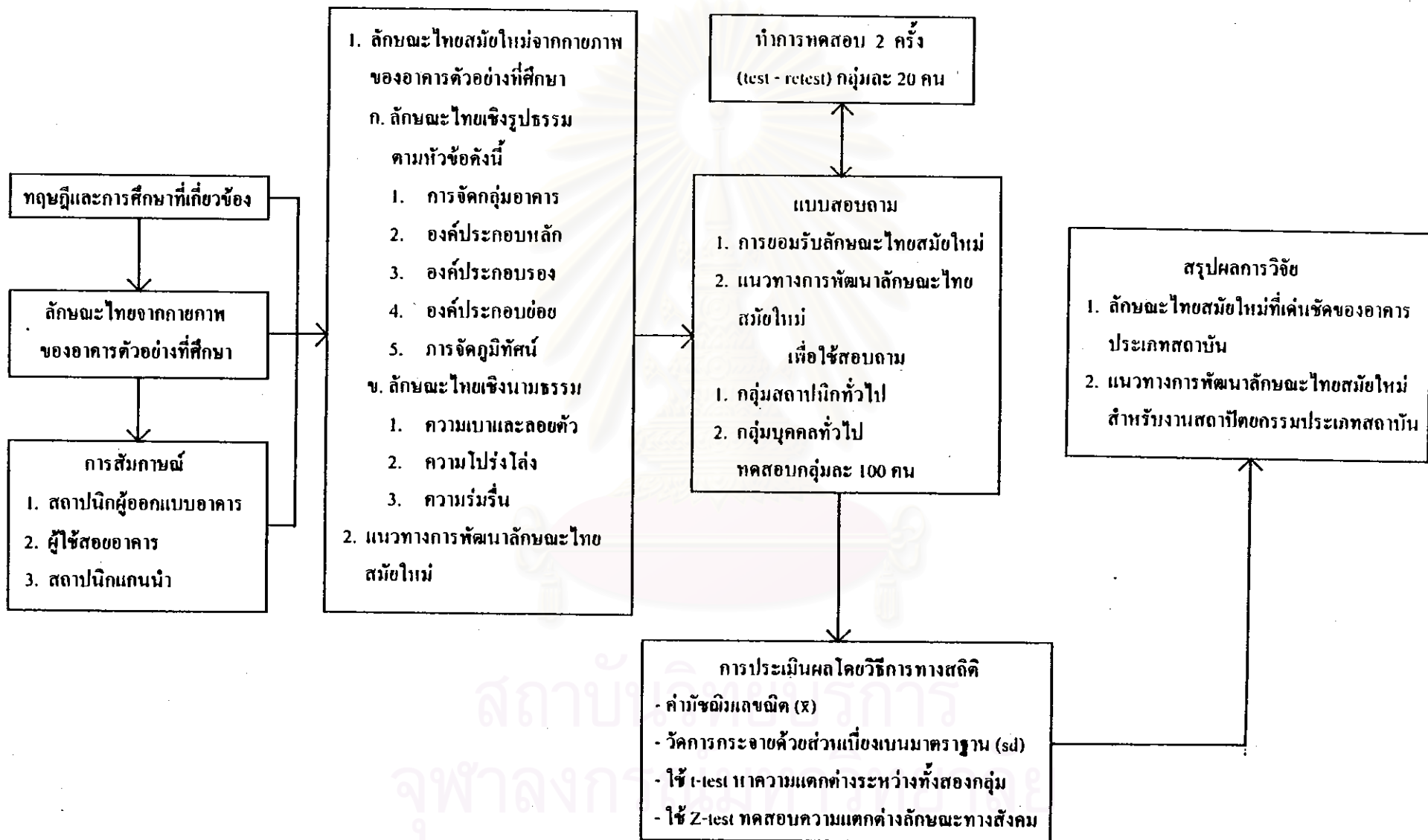
ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับลักษณะไทยสมัยใหม่ของอาคารประเภทสถาบันจากอาคารตัวอย่างที่ศึกษา

ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่ที่จะเป็นสำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในอนาคต

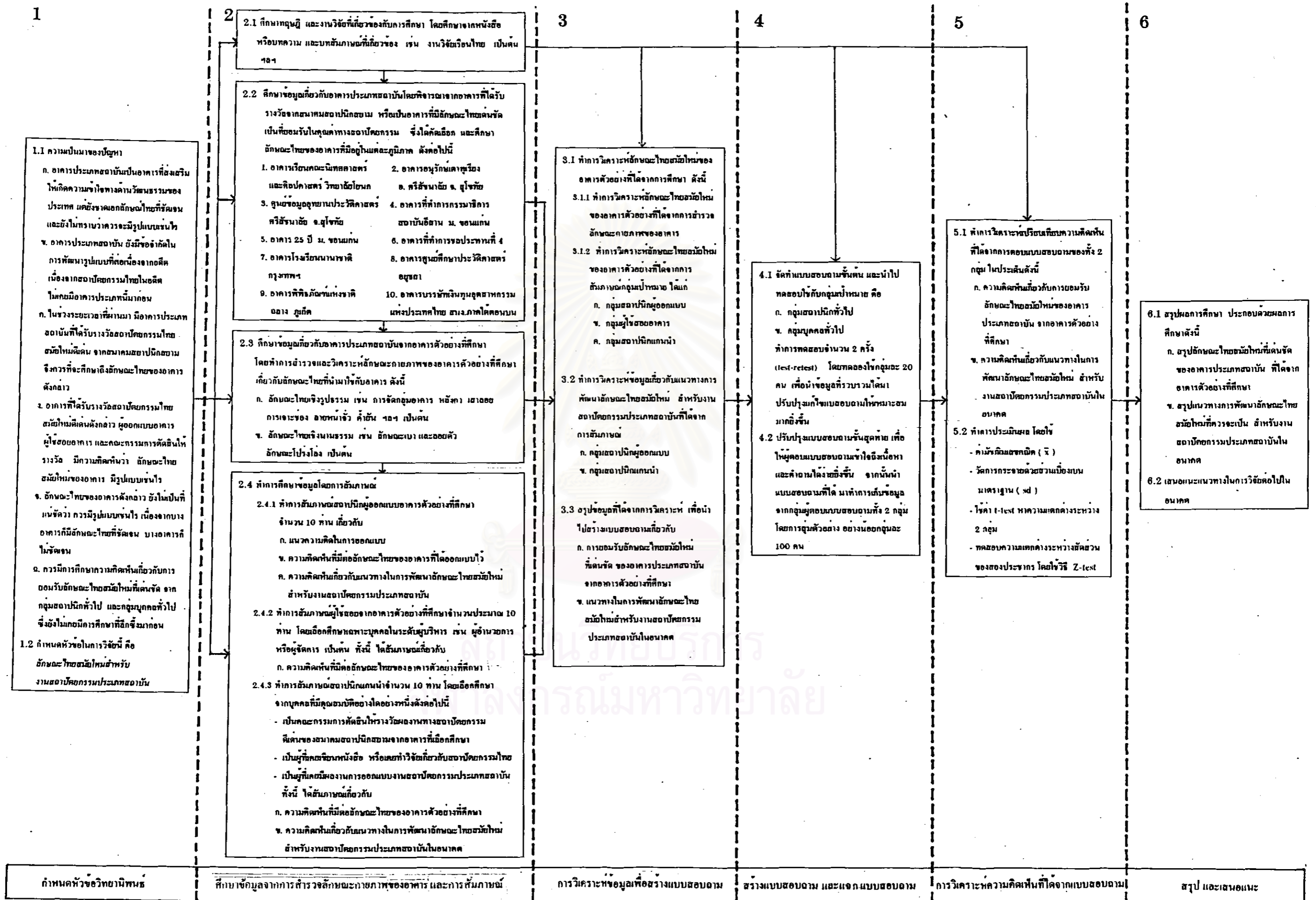
โดยทำการประเมินผลความคิดเห็นต่าง ๆ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) การวัดการกระจายด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ใช้ค่า t-test ทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไปว่าแตกต่างกันหรือไม่ และทำการวิเคราะห์ลักษณะทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ z - test

10. สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะไทยสมัยใหม่ที่เด่นชัดของอาคารประเภทสถาบัน ที่ได้จากอาคารตัวอย่างที่ศึกษา และแนวทางในการพัฒนาลักษณะไทยสมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันในอนาคต

11. เสนอแนะแนวทางในการวิจัยขั้นต่อไป

แผนภูมิที่ 1.1 โครงร่างโดยย่อของการวิจัย

กำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ ศึกษาข้อมูลจากการสำรวจลักษณะกายภาพของอาคาร และการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างแบบสอบถาม สร้างแบบสอบถาม และแจกแบบสอบถาม การวิเคราะห์ความคิดเห็นที่ได้จากแบบสอบถาม สรุป และเสนอแนะ

แผนภูมิที่ 1.2 โครงร่าง ขั้นตอน วิธีการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยนี้ คาดว่าจะสามารถสรุปรูปแบบลักษณะไทยสมัยใหม่ที่เด่นชัดได้จาก ลักษณะกายภาพของอาคารประเภทสถาบันในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ทั้งในลักษณะไทยเชิงรูปธรรม เช่น การจัดกลุ่มอาคารปิดล้อมลานโล่ง และลักษณะไทยเชิงนามธรรม เช่น การจัดปริภูมิ (Space) แบบไทย ๆ ความร่วมมือจากการมีส่วนร่วมของชาวมก มาก ๆ เป็นต้น และยังสรุปแนวทางการพัฒนา ลักษณะไทยสมัยใหม่ที่จะเป็นสำหรับอาคารประเภทสถาบันในอนาคต ที่ได้จากความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ลักษณะไทยสมัยใหม่ที่ได้จากการสรุปดังกล่าว สามารถนำเสนอเป็นแนวทางในการออกแบบ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการออกแบบลักษณะไทย สมัยใหม่สำหรับงานสถาปัตยกรรมประเภทสถาบันต่อไปในอนาคต

คำจำกัดความเฉพาะการศึกษานี้

1. อาคารประเภทสถาบัน คือ อาคารสาธารณะที่มีประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่ ได้แก่ อาคาร สถาบันการศึกษา อาคารสถาบันทางวัฒนธรรม และอาคารที่ทำการของหน่วยงานราชการและเอกชน ทั้งนี้ อาคารประเภทสถาบันในการวิจัยนี้ เป็นอาคารที่มีขนาดความสูงไม่มากนัก กล่าวคือ มีความสูงไม่เกิน 3 ชั้น

2. ลักษณะไทยสมัยใหม่ คือ ลักษณะที่มีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีและวัสดุที่ใช้ แต่ยังคงมีเค้าโครงของลักษณะไทย เป็นงานสร้างสรรค์ใหม่ เป็นการคิดค้นใหม่ ไม่ใช่การทำตามรูปแบบเดิม หรือพยายามเอารูปแบบเดิมมาใช้ในลักษณะการปรับแต่ง แต่เป็นการปรุงกันใหม่

3. ลักษณะไทยเชิงรูปธรรม คือ ลักษณะทางกายภาพของอาคารที่เป็นส่วนประกอบต่าง ๆ ของงานสถาปัตยกรรม ได้แก่

- การจัดกลุ่มอาคาร หมายถึง ลักษณะของการจัดวางอาคารเป็นกลุ่มอาคาร ได้แก่ การจัดกลุ่มอาคารปิดล้อมลานโล่งตรงกลาง และการจัดกลุ่มอาคารแบบมีทางเดินเชื่อม ฯลฯ

- องค์ประกอบหลัก หมายถึง องค์ประกอบของลักษณะไทยที่ปรากฏเห็นได้เด่นชัด ได้แก่ หลังคา เสาสอย พื้นที่ว่างที่เป็นลานโล่งตรงกลาง และพื้นที่ว่างที่เป็นระเบียงหรือพาไล ฯลฯ

- องค์ประกอบรอง หมายถึง องค์ประกอบของลักษณะไทยที่ปรากฏเห็นได้เด่นชัด รองลงมา ได้แก่ การจัดช่องเปิด สัดส่วน และลักษณะการเปิด รูปแบบผนัง วัสดุปูพื้น และลักษณะ ราวระเบียง ฯลฯ

- องค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบของลักษณะไทยที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย ของอาคาร ได้แก่ การทำโครงจั่วเน้นทางเข้าอาคาร การทำคอนกรีตเลียนแบบการเข้าไม้ ลายหน้าจั่ว และลักษณะค้ำยัน ฯลฯ

- การจัดภูมิทัศน์ หมายถึง การจัดความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับอาคาร และการจัดความสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้กับอาคาร ฯลฯ

4. ลักษณะไทยเชิงนามธรรม คือ ลักษณะที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางด้านบรรยากาศ ที่มีลักษณะไทย ได้แก่ ลักษณะเบาและลอยตัว ลักษณะโปร่งโล่ง และลักษณะร่มรื่น

5. ค่าความเป็นลักษณะไทยสมัยใหม่ คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ที่ได้จากการคิดเห็นที่มีต่อลักษณะไทยสมัยใหม่ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

6. การยอมรับลักษณะไทยสมัยใหม่ คือ การรับรู้ลักษณะไทยสมัยใหม่ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงโดยค่าที่ได้จากการประเมิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย